

TORONTÁLI KÖZLÖNY.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
N.-Kikindán.

Egyesült „Kikindai Közlöny“ és „Felső Torontái“
POLITIKAI LAP.
Megjelenek: Csütörtökön és Vasárnap.

Előfizetési díj:
Póstán küldve, vagy házhoz hordva: Egész évre 14 kor.
Félévre 7 kor. Negyedévre 3 kor. 50 fill.
Egy szám 20 fillér.

Vásároljunk csak hazai ipar terméket. Azt a kereskedőt, a ki Magyarországon előállítható árukat külföldről szerez be, — ne támogassuk. Azon kereskedő hirdetésait, ki üzletét hazai árukkal szerelje fel, a legolcsóbb áron közöljük.

A telepítés.

Ha a biztos megélhetés után futkosó emberektől függne, akkor egy tenyérnyi, dusan termő földön annyian összeverődnének, hogy valóságos hangyabolyhoz hasonlítana sokadalmuk. Mert hát az emberben is megvan az az állatias ösztön, hogy oda törekszik, a hol konczot érez. Amde a civilizáció ezt az ösztönt fékezni igyekszik s az emberből tulajdonképpen teremő erőt akar csinálni. Arra akarja szoktatni, hogy ne támaszkodjék és áhítozzék mindig a készre, hanem teremtsen, szerezzék meg azt, a mire szüksége van. E munkája alatt aztán az ember nemesedik s megízleli a boldogságot. Mert nincs nagyobb boldogság, mint hogy ha az ember a saját alkotásában gyönyörködhetik.

Ennek a kulturának a szolgálatában áll földmivvelésügyi kormányunk is, a mikor a telepítés kérdésével foglalkozik. Édes hazánkban termékeny vidékei ma holnap már hiába termékenyek, mert annyian tódulnak oda, hogy minden bő termés dacára sem jut elegendő élelem mindnyája számára. De míg bizonyos vidékek tulnatlanok, addig mások szinte lakatlanok, elhagyatottak. Pedig nincs az a föld, a mely a munkás kéz hatalmának ne engedne s erős megdolgozás és kitartó mivvelés után busás jövedelmet ne hajtana gondozójának. Ha nem terem búzát, terem bort, rizst, répát, hoz gyümölcsöt, vagy száz más isten adományt. Csak tudni kell, hogy mit kérjen tőle az ember s azt szorgalommal kérni is kell. Akkor megadja. Hiszen csak gondoljunk az Alpeselek seregy lakóira. Puttyonyban a hátukon hordják fel a földet a sziklára s egy-két esztendő múlva virágot és termést fakasztanak a kemény kőből is.

Az emberi munka mindent legyőz. De — a mint mondtuk — kitartás kell hozzá. Ebben, hála Istennek, köztünk, magyarok között sincsen hiány. S az országnak mégis annyi vidéke hever parlagon. Pedig annyian nyomorognak. Nem jobb volna, ha a munkáskéz megoszlaná s mindenhová jutna belőle. Hadd virágoznék ez az ország a Kárpátoktól Adriáig. Bizony jobb volna — s ezt akarja elérni a földmivvelésügyi kormány, a mikor a telepítés ügyét tanulmányozza.

Hiszen kísérletek már tettek ebben az irányban, de nagy részt balul ütöttek ki. A telepek minden erőlködésük dacára sem tudtak zöld ágra vergődni. Az állam ugyan a kezükre járt mindenben, megadta a kilátásba helyezett kölcsönt és segélyt és a telepek mégis tönkre mentek. Miért? Sok oka volt annak. Hogy csak egyet is említsünk azért, mert a telepítést úgy szólván az író asztal mellől csinálták.

Megvolt a kormányban a jóakarát, megvolt minden, de nem volt meg a kellő körültekintés és tájékozottság. Papirosra csinálták meg azt, a minek gyakorlati szempontból kellett volna megvetni az alapját. A másik főok pedig az volt, hogy a kormány teljesen vagyontalanokat telepített a termékenyvidékre teendő vidékekre. Hogy ezek azután önfentartások mellett nem tudtak annyit összekaparni, hogy a kölcsönöket is törlesszék, az természetes.

Most azonban másképp lesz a dolog. A földmivvelésügyi miniszter értekezletet hívott össze a telepítés ügyében s hogy ugyanabba a hibába ne essék, a melybe elődei estek, néhány telepest is meghívott az értekezletre, hogy tudomást vegyen azoknak a telepítési ügyekben való felfogása és nézeteiről, mert a telepítés dolgáról azok tudnak közvetlen tapasztalás alapján gyakorlati értékű véleményt mondani, a kik maguk is mint telepek élnek.

Helyeseljük, hogy a miniszter, a míg egyfelől azok véleményét kéri ki, a kik a telepítés kérdésével közgazdasági vagy politikai szempontból foglalkoznak, másfelől ezeket az apró embere-

ket is meghallgatja, mert a telepítésnél lényegtelennek látszó s olyan apró részletek vannak, melyek a közgazdák és a politikusoknak eszébe sem jutnak, a valóságban azonban szintén nagyon fontosak. Így aztán nagyobb siker fogja koronázni a további telepítési kísérletet s talán megérjük még, hogy hazánk csakugyan tejjel-mézzel folyó szép virágzó Kánaán lesz.

Germanizáló törekvések a Délvidéken.

Néhány bánági hírlap fejébe vette, hogy nagynémet akciót indít a Délvidéken és az évszázad fordulója alkalmával a germanizáló ujságcikkely egész özőnét zudította az odavaló német közönségre. Egy torontálmegyei olvasónk cifra kis gyűjteményét küldte be hozzánk az oly lappéldányoknak, melyek a német nemzeti eszme részére akarják megnyerni a svábokat. Egyik ily szellemű ujság, Gross-Kikindaer Zeitung, csoportosan meg is néveze ama laptársait, a melyek nagynémet gutgesinntheit dolgában kifogástalanok s azért előfizetésre ajánlhatók. Ezek: az Ungarisch-Weisskirchner Volksblatt (Fehértemplom), a Torontáler Zeitung (Perjámos), a Südungarische Bürgerzeitung (Temesvár) és a főkolompós: Gross-Kikindaer Zeitung. Előfizetési felhívásban így ír az utóbbi pángermán heti közlöny: „Ebredjete, ti alvók! Emlékezzetek meg nemes származástokról! Jusson eszetekbe, hogy a német nemzethez, Európa legnemesebb népéhez tartoztok!” Néhány sorral alább ugyan nagykegyesen unser liebes Vaterlandnak mondja Magyarországot, de hozzáteszi, hogy ez az ország rá van szorulva a németre, még pedig épp mint olyan népre, a mely eredetéről és kultúrájáról meg nem feledkeznek. A tárcarovatban Korn Artur, ki ugyáltszik a pángermán mozgalom tollforgató feje, Banater Lieder című daleiklusából közöl verset. Benne ugyancsak a bánági németek öröklött nyelvét és német erkölcsét dicsőíti. A szilveszter-szamba foglalt ujévi üdvözlöt pedig jedem deutschen Manne (minden német embernek) áldást és jószerecsét kíván. Ugyanebben a számban Kornék Chauvinizmus-Bazillen című cikkben (egy budapesti német laptársuuk tendenciózus tudósítása nyomán) neveléséges szinben tüntetik föl azt a fiatalembert, a ki Lewinszky vendégszereplésekor a Somossyban magyarságával tüntetett. A Torontáler Zeitung előttünk fekvő száma vezérlő helyen néhai való Baross Gabort figurázza ki, a ki tót létére egy temesvári kiállításon valami odavaló iparvállalat igazgatóját nyilvánosan lehordta, mert németül szólt a miniszterhez. „És — ugymond az idézett ujság — a körülötte álló németek egyikében sem volt elég bátorság arra, hogy legalább a terem elhagyásával tüntetett volna németisége mellett.” E lap tárcaversei is nagynémet hurokat pengenek.

Hasonló nyomon halad az Ungarisch-Weisskirchner Volksblatt. A bánási némettől ily sorrendben kívánja a tiszteletet és szeretetet: anyanyelv, vallás és hazai Egy-verse, melynek főírása: Sei deutsch! (Légy német!) a sulferájónak egy lapjából van kiollózva.

Eddigéig úgy tudtuk, hogy a magyarországi svábok nagyjából okosak, azaz elég jó magyar hazafiak és türelmesen vártuk, hogy az a hires egy generáció, a mely még német, végre ki fog halni, helyet engedve a magyar érzésű új nemzedékeknek. Ebben a fölfogásban az idetzett pángermán lapok is megerősítettek bennünket. A Torontalér Zeitung ugyanis keveserösen elpanaszolja hogy a bánási svábok a zavar egy nemével szokták magukat németeknek vallani, a Gr. K. Ztg. pedig egyenesen szemrehányással illeti a Délvidék ugynevezett intelligenciáját, melynek „legnagyobb részét nincs érzéke a saját nemzetisége iránt”. A sváb nép maga tehát jó uton halad. Kívánjuk, sőt követeljük, hogy — ha lehet: társadalmi, ha kell: hatósági uton — értessék meg valahára az aféle Zeitungok embereivel, hogy Magyarországon nem lehet büntetlenül grossdeutsch kulturpolitikát üzni.

HIREK.

Farsang.

Az Izraelita Nőegylet estélye.

1900. jan. 13-án.

Az idei farsangon az Izraelita Nőegylet hívta meg első Kikinda és vidék uralmát barátságos estére — „halászlére.” Szerényen estélynek nevezték el azt a fényesen sikerült bált, a melyen a régi szokáshoz híven ismét együtt láttuk azt az előkelő fényes társaságot, a mely az izraelita nőegylet mulatóságának rendes közönsége.

A estély a „Nemzeti szálló” éttermeiben felszolgált gazdag társas vacsorával vette kezdetét, a mi halászléből, úgy csiklandozó halak, turós csusza és farsangi fánkból állott.

Vig muzsika szó mellett tíz óra után járt az idő, mikor a közös „családi” asztaltól szállingozni kezdett a tánc kedvelő leány sereg, a mi az általános asztal bontást jelentette.

Ez alatt a kiváló ízlelő, drága szőnyegekkel és déli növényekkel pazarul feldisznított nagy tereben Mojsze bandája egy ütemes keringőbe fogott.

Egyszerre megváltozott a kép, mely sok szép asszonyaival és leányaival egy előkelő bál vakító pompáját mutatta. Amint felzendült a nótá, általános lett a tánc kedv. És ez a páratlan jókedv eltartott egész reggelig. A rózsás hajnal kandikált le már a terem ablakain, de az még visszhangzott a táncoló fiatalság aranyos vig kedvéből.

Az estélyen ott láttuk Tellecsky Kristóf városunk orsz. képviselőjét is, aki a négyest dr. Varró Ignác nével a nőegylet szeretetre méltá elnökjével táncolta.

A táncteremben diszes pavillon volt felállítva, halászléi jelvényekkel felcíomázva, a hol Dózsa Himé né urnő és a szépséges kis Wottitzky kisasszony szorgoskodtak a hideg buffet körül.

Általában olyan fesztelen, előkelő és vidám mulatság volt, a mely emlékeztünkbe jutatta az izr. nőegyletnek mulatóságait, piknikjeit a melyek hajdonában a Curia dísztermében zajlottak le.

Az első négyest 80 pár táncolta. A jelen volt hölgyek névsora ez:

Asszonyok: Bayer Alajosné, Braun Manoné, Deák Mór né, Deixner né (Versee), Dózsa Himé né, Fodor József né, Fischer Lipó né, Frankl Jakab né, Freischberger Lipó né, Grubits Tivadarné, Hortobágyi József né, Hirschenhauser József né, Krausz M. Miksáné, Kutscheráné,

Kandell Zsigmond né, Dr. Kácsor Zsigmond né, Dr. Kallós Sámuel né, (Zsom-bolya), Kiszlinger József né, Langsfelder Arminné, Messinger József né, Messinger Zsigmond né, Müller Adolf né, Ney Simon né, Ofner Jakab né, Pártos Sándor né (Valkány), Pártos József né, Perles né, Reiter Ferenc né, Dr. Ruzs Gusztáv né, Rösner né, Róth Gergely né, Reinér né, Reiner Dávid né (Padé), Dr. Rosenstein Mór né, Dr. Soltész Sándor né, Szendrődy Gábor né, Szontagh Hugó né, Stassik László né, Tauszig-Lichtenstein né, Özv. Dr. Türk Lipó né, Türk Zsigmond né, Tellecsky Kristófné, Wottitzky Simon né, Dr. Wolf Jakab né, Özv. Wolf Lipó né, Dr. Varró Ignác né, Dr. Zsiross Lajos né.

Leányok: Deák Ilka, Grubits Zorka, Krausz Jolán, Krausz Mariska (Boesár), Ney Hedvig, Reiter Ida, Róth Margit, Spitzer Anna, Stassik M., Szontagh Klara, Wolf Vilma, Wottitzky Mariska.

Kirendelés. Az igazságügyi miniszter Szilágyi Lajos kir. törvényszéki bírót a nagybecskerekai kir. törvényszék területén vizsgálóbírói állandó helyettesül rendelte ki.

Pénztáros választás volt f. hó 11-én Zombolyán, mely alkalommal egyhangulag Szervó Mihályt választották meg községi pénztárnokká.

Öngyilkos tanítóné. Kis-Zombor köz-velében fekvő Ferencszálláson megdöbbenést keltő öngyilkosság hírének közlik velünk. Nagy Gyula oltani tanító fiatal szép felesége tegnap délután szíven lötte magát. A szerencsétlen fiatal asszony, ki boldog családi életet élt, az nap valami miatt összeperelt férjével a mit anyira szívére vett, hogy míg férje az iskolában volt behajtatott három kis gyermekével a közeli Szegedre a hol egy revolvért vásárolt, azzal vissza utazott Ferencszállásra. Otthon csak annyit mondott férjének, hogy szegedi ismerősöknek fizesse majd ki azt az öt forintot a mit tőle most kölcsön kért. Azután szépen megmozdatta, öltöztette kis gyermekeit s azokkal a konyhába ment. Itt a kis gyermekek előtt szíven lötte magát. Mire a dörrenésre férje a konyhába rohant már megvolt halva.

Tanítói kinevezések. A vallás és közoktatásügyi miniszter Halmos Lajos Radossné-Létmányi Mária, Várkonyi Béla, Gaálné-Kresztics Gizela, Sarróné-Rekvényi Mária, Gaál Antal, Lind Gyula és Jahn Elvira okleveles tanítókat, illetve tanítónőket a törökbecsei állami elemi népiskolához rendes tanítókká, illetve tanítónőkké kinevezte.

Megfojtották a gyermeküket. Rémitő esetről értesít lapunkat csókai levelezőnk. Zsivkov Milán és neje odavaló fiatal szerb házaspár hét hetes Emil nevű kis gyermekük nyakára a minap zsineget kötöttek és megfojtották, a halottkém vette észre a borzasztó esetet és feljelentette a csendőrségnek.

Halálozás. Miskovics János iparos felesége hosszas betegség után meghalt. A köztisztelőben állott iparosné temetése tegnap délután ment végbe nagy gyászoló közönség részvétele mellett. Az elhunytban Miskovics János tanító és Miskovics Ferenc szegedi áll. gymn. tanár édes anyjukat gyászolják.

A calico bált rendező bizottság a meghívókat szétküldte a jegyek ára: Sze-mélyjegy 3 korona, Családjegy 6 korona. A tiszta jövedelem jótékonyezélra fog fordítottatni. Kezdeté este 9 órakor. A höl-gyek a meghívó szélein jelzett mos-

ható ruhában (kapható Joanovits István kereskedésében) és fekete félálarcz alatt jelennek meg. A rendezőség tagjai a következők: Dr. Bogdán Zsivko elnök, Roth Gergely alelnök, Dr. Türk Marcell pánztárnok, Dr. Zsiross Lajos jegyző, Manojlovits István ellenőr. Rendező bizottsági tagok: Augusztin Miklós, Bogdan Márkó, Bayer Alajos, Dús Sándor, Dózsa Himér, Geneszy Gyula, Grubits Tivadar, Grób Béla, Henriquez Henrik lovag, Jankó Agoston, Keczer Gyula, Dr. Kácsor Zsigmond, Kandell Zsigmond, Kiszlinger József, Kúts István, Kemény Frigyes, Dr. Lipner Emil, Müller József, Németh Antal, Orosz Pál, Oroszi Frigyes, Dr. Putnik Száva, Dr. Pintér József, Roeszner Imre, Serb István, Stocker Antal, Dr. Szendrődy Gábor, Szontagh Hugó, Tellecsky Riszto, Tripkovits Pál, Weinrich Ernő, Dr. Waszkó Endre, Wachtel Leo, Waszlavitsek Rudolf lovag.

Nőegyleti közgyűlés. A helybeli izr. nőegylet annak közlésére kérte fel lapunkat, hogy folyó hó 21-én, azaz vasárnap délutáni 2 órakor az izr. hitközség közgyűlési termében rendes közgyűlést tart.

A görög-keletiek vizkeresztje. A görög-keleti szerb egyház ez évben is katonai diszkivonulás mellett tartja meg a „Vizkereszt” ünnepét. Ezen diszszel megtartandó egyházi szertartáshoz kivonul a helybeli huszárdivízió egy százada.

Szilyveszter-estély. A helybeli szerb ifjuság e hó 12-én a szerbek szilyveszter estélyén megtartott mulatsága a rendezőség igyekezete daczára nem sikerült. Oly kevés számmal jelentek meg, hogy szinte kongott a Nemzeti szálloda nagy terme az ürrességtől. A szerbek által rendezett mulatságok eddig arról voltak nevezetesek, hogy százakra ment az ott összegyűlekezők száma. A mostani mulatság inkább magyar volt, tekintve az ott megjelent sok magyar fiatal embert. A négyeseket 7 pár táncolta.

Botrány a bálteremben. Karneval hercege alig kezdte meg mézeshetét, már is szégyenkeznie kellett. Legalább így írják ezt nekünk a torontalmegyei Módosról, a hol az odavaló fiatalság szombatn este a Zágrábszállóhoz czimzett vigadóban sikerült táncestélyt rendezett volna, ha egy kínos incidens még nem zavarta volna a mulatozók fesztelen, jó hangulatát. A bálterem közepén ugyanis tettegességre került a dolog egy odavaló jbirósági tisztviselő és egy tart. honvédhadnagy között, a mi nem kis pánikot idézett elő a megjelent nagyszámú hölgyek között. A feltűnést keltett ügy most a lovagias-ság útjára lesz terelve, ha ugyan el lehet majd így intézni, mert éppen e miatt csattant oly nagyot a báltermében.

Az állategészségügyi államosítá-sa. Tudvalevő, hogy Darányi Ignác főlemvelésügyi miniszter az állategészségügyi államosítást föladatai közé sorozta s ebben a tárgyban anketet is hívott össze. A földmívelésügyi miniszteriumban már elkészültek az állatorvosok rangfokozatára és javadalmazására, valamint a rendszeresítendő állások számára vonatkozó tervezetek. E tervek szerint lesz egy állategészségügyi főfelügyelő 5000 korona fizetés és 1600 korona lakbérrel, 7 állategészségügyi felügyelő 4000 korona fizetés és 1200 korona lakbérrel, 24 főállatorvos három

fokozat
korona
pénzzel,
pedig a
kozata s
rona fiz
150 má
1800 és
korona
állatorvo
fizetésse
végül 4
tással, A
eddig k
állásokr
ugyanaz
vagy p
helyre
viselők.

Sz
hó 21-é
termébe

H
kilence
gal-e?
nyára
mondjá
s hogy
válik t
helyes
tásunk
évvél,
születé
hamara
ban az
mitás
számit
meg, h
hogy a
két els
sorolju
akáres
— hát
nem é
kal ne
vagy i
azért k
M
zünk v
hez, b
császár
Vilmos
Sándor
hogy a
kezdőc
hogy
Fausti
nem g
neki e
gondo
évet, a
század
pát a
nevez
zunk
I
vatalo
század

fokozat szerint 3600, 3200 és 2800 korona fizetéssel és 600 korona lakpénzzel, 120 elsőosztályú állatorvos és pedig a IX. fizetési osztály három fokozata szerint 2600, 2400 és 2200 korona fizetés és 480 korona lakbérrel; 150 másodosztályú állatorvos 2000, 1800 és 160 korona fizetés és 420 korona lakbérrel; 300 harmadosztályú állatorvos 1400, 1200 és 1000 korona fizetéssel és 300 korona lakbérrel és végül 40 gyakornok 1000 korona fizetéssel. A törvény életbeléptetésével az eddigi községi és megyei állatorvosok állásukról való lekötésük után vagy ugyanazon állomáson alkalmaztatnának, vagy pedig a szükséghez képest más helyre osztatnának be, mint állami tisztviselők.

Szabók bálja. A szabóiparosok f. hó 21-én vasárnap a Bohn szálló nagy termében táncmulatságot rendeznek.

TÁRCA.

A század revue je.

A „Torontali Közlöny“ számára írta:
Ambrus Zoltán.

(Utánnyomás tilos.)

Hiába minden vitakozás: a tizenkilencedik századdal már végeztünk. Joggal-e? a nélkül? — nem tudom. Bizonyára helyesen okoskodnak, a kik azt mondják, hogy: kilencvenkilenc nem száz, s hogy a század a századik év végén válik teljessé, nem az elején. Viszont helyes az az ellenvetés is, hogy időszámításunk nem Krisztus születése után egy évvel, nem Kr. u. 1-ben, hanem Krisztus születésének pillanatában, tehát: egy évvel hamarabb kezdődnek. Leghelyesebb azonban az az észrevétel, hogy az egész számítás ugyanis fiktív (mert Krisztus barát számított) s a dolog nem ezen fordul meg, hanem a megszokáson. Ugy szoktuk, hogy azokat az éveket, a melyeknek a két első számjegye egyező, egy századba soroljuk; 1700, már tizenharmadik század akárcsak 1742. De a ki nem így szokta — hát annak is igaza van. Szóval ezen nem érdemes hajba kapni, s ha barátainkkal nem veszünk össze a Dreyfus-pörön, vagy időközben már kibékültünk velők, azért kár volna örökre elveszíteni őket.

Mi, a kiknek ugyis édes kevés köztünk van a századhoz és a világtörténethez, bátran belenyugodhatunk a német császár döntésébe. Ismeretes, hogy II. Vilmos, a ki, mint Brennus vagy Nagy Sándor, a kardjával okosodik, elrendelte, hogy a huszadik század 1900. január 1-én kezdődik. Elrendeli majd egyszer azt is, hogy Pythagoras tantétele helytelen, hogy Faustina szentéletű volt, s hogy Napoleon nem gilt. És ime, a római pápa sem mond neki ellent, pedig, úgy látszik, másképpen gondolkozik, mert megünnepli a szent évet, a mi annyit jelent, hogy 1900-at a század utolsó évének tartja. A római pápát a történelem Diplomata Leónak fogja nevezni. Tanuljunk tőle, és ne vitakozunk erről a dologról.

Érjük be vele, hogy — legalább hivatalosan — belejutottunk a huszadik századba, s a tizenkilencedikkel végez-

tünk mindenkorra. Ugy látszik, örömmel evezünk át e másik oceanba, mely mindnyájunk közös sirja lesz; örömmel, sőt lázas sietséggel, mert mintha a német császár ezuttal kardjának fogójával, csak egy meglehetősen általános óhajást pecsételt volna meg. . . Ugy látszik, untuk már ezt a megviselt tizenkilencedik századot, szegyelettük a fin-de-siéclet, s alig vártuk a jobb kort, vagy legalább: a másikat akárminő lesz. Mert az élnirohanó ember türelmetlenül lesi azt, a mi még nem volt; s mert némi elégtételül szolgál, hogy: lám, megértük ezt a fordulót is. Ez tehette, hogy a szegény tizenkilencedik századot olyan készségesen leszavaztuk. Nemesak a német császár ejtette őt el, hanem a közhangulat is.

Denique leszavaztuk. Áadtuk a históriának, s gyászkeretbe foglaltuk a nevét. Lehet, hogy nem halt meg egészen, de annyi mintha már meghalt volna. Talán még agonizál, de mi már levettük róla a kezünket. Vége Vig Andrásnak; ideje, hogy elparentáljuk. Persze olyan nekrológja lesz, a minőt érdemelt. Emlékezetét hónapokon át fogja zengeni huszharminc zenekar, ugyanannyi színházban és caffè concert-ben. Magától értődik, hogy ez a sok zenekar mind Párisban fog csinadrattázni. Mert ma még csak ott szokás, hogy revue-eket írnak az eltemetett évekről.

A revue igen mulatságos műfaj. Épp oly lármás és épp oly kevéssé tartózkodó, mint az operette; csak nem olyan komoly. Először is: nincs eselekvénye. E helyett van benne egy vékony kis alap ötlet; ez fűzné össze valamelyest a tarka-barka jelöneteket. Ezek a tarka barka jelönetek az év nevezetesebb eseményeit parodizálják, azokkal az elő alakokkal egyetemben, a kik leginkább en vuc vannak. A ki nem ismeri ezeket az alakokat, a ki nem olvas ujságot: egy kukkot sem fog érteni a revue célzásából. Mindazonáltal igen jól fog mulatni, mert hallani fogja az összes divatos nótákat (természetesen új szöveggel) s ha netalán egy kissé süket volna: gyönyörködni fog a világ legrosszabbul öltözött hölgyeinek gyakori, de mindannyiszor szemképráztató fölvonulásában. Ezenkívül van a revue ben egy fél fölvonásnyi intermezzo, a melyben a legújabb szindarabokat s a legismertebb színészeket figurázzák ki, sok látványosság, végül: egy compère, a ki rendszeren igen jó komikus és ennek a párja egy commère, a ki az öltözés hiányossága dolgában valószínű királynéja a többi bájdalu zenérnek.

Ha minden szürke esztendő huszharminc revue-t parentál el, az eltemetett századnak bizonyynal egész revue-irodalma lesz. És a messzeségből is látom azt a sok kövér asszonyt, a ki mind a tizenkilencedik századot fogja személyesíteni, a huszadik divatja szeriut öltözve, a világkiállítás vendégeinek nagyobb öröme.

De mi lesz a század revueiben s kövér asszonyokon kívül? Miképen fogják feldolgozni századunk történetét a nevető bölcészek? A revue-nek három köteles fölvonása van; minő három kép fogja feltüntetni az eltemetett század sikereit? A legújabb kor történetének mely három jelenete az, mely legmarkánsabban jellemzi az elmúlt száz esztendőt? A nevető

bölcészeknek most az egyszer meg kell erőltetniök a fantáziájukat.

Az első képet okvetlen Napoleonnak adják. Ő a XVIII-ik századbeli forradalom eszméinek a végrehajtója s ez a művelet a század egyik legnagyobb dolga. Utána Európa majdnem egy félszázadig egyebet se tesz, mint. összeszedi magát s rázza magáról a vizet, mint az ázott kutya. A század közepén lezajlott forradalmak csak következményei ennek a reakciónak, tehát közvetve amannak a nagy világváltozásnak; ezeket már nem lehet revue-ben szerepeltetni. Ez már csak ismétlés volna De egy kép megvan.

A második kép . . . azt is könnyű kitalálni. A század más vívmánya: a feltalálások. Az exakt tudományok e száz év alatt csakugyan roppant szolgálásokat tettek az emberiségnek. A fagyugyertyától, a dilizsánctól meg a gyalogpostától a villamos reflektorokig, az Orient-Expressig, a london-budapesti telefonig, a drót nélküli telegrafálásig, stb. — ez igazán szép fejezete az emberi epopeiának. E nagy vívmány mesés kényelmeket Rendkívül becses eszközöket adott neki, de semmivel sem tette tökéletesebbé. Babylon, Róma, Alexandria óta az ember még csak egy új bünt se tudott kitalálni. És nem lehetetlen, hogy Nebukadnézár király, a ki megcsömtrölve a földi jóktól, megkívánta a ló-sóskát, tökéletesen olyan lélek volt, mint a Szeccsesszió fin-de-siécle Paul Gostard-ja.

De a kényelem is nagy dolog, s a feltalálókat, a nagy kutatókat stb. nem lehet-e század történetéből kihagyni. Azért a második kép talán Edison laboratoriumában, fog játszani.

A harmadik kép . . . azt már a nevető bölcészekre kell bízunk. hogy kitalálják, mi lehetne a harmadik képben. Harmadik képre már egghamar nincs anyag. A többi megtörténhetett volna két-három századdal előbb is.

A fölvilágosodás századának szerette nevezgetni magát a szegény megboldogult Kik világosodtak fel? A királyok? A népek? Az utolsó lap is véres háborúkkal záródik, mint az utolsó-előtti. A szolgaság is megvan, csak hogy most más formája van: gazdasági. Az emberi állapot nem lett se jobb, se intelligensebb. Csak egyben világosodtunk fel. Bizonyoságot szereztünk róla, hogy a tudomány az emberi lelket nem elégítheti ki; s most keressük a visszatérést a valláshoz. Majd visszafelé fogunk tévelyegni. . . És ha hirtelenében egy harmadik vívmányt kell keressünk, aligha találunk egyebet, mint ezt:

Rájöttünk, hogy az emberi nyomoruságon igenis lehet segíteni, és pedig békés uton. Hogyan? Még nem tudjuk. Ebből a titkos tudományból, a tudományok tudományából, még csak egy szót betűztünk ki, ezt a szót fejlődés.

Valami dereng kelet felől, ennyi az egész. De a sociologia még sem született meg; vagy ha megszületett, bizonyára cse semő. Az mar kimaradt ebből a revue-ből.

A mennyi elég volna egy jól szerkesztett revue nek mind a három fölvonására; annyit a tizenkilencedik század már nem adott az emberiségnek.

IRODALOM. SAJTO. MŰVÉSZET.

Róma.

(A rómaiak története. A Nagy Képes Világtörténet III. kötete. Írta: Geréb József. Ára kötve 8 frt.)

Oh mi szép megállni este a Pantheon előtti téren!

Távolról ide hallik a korszón járókelők zuga, de a közelben elcsöndesül a zaj. A holdfény megpihen a Santa Maria Sopraminerva vasajtós homlokzatán, s a néptelen téren feketén zuhan végig az elefántos beliszk sötét árnya; az ősegyptomi emléké, melyet ezredék előtt emeltek a lassu Nilus aranyfövényü partjain s mely most messze onnan hordja csucsán a kereszt jelét. A tér közepén áll a Pantheon sötét, félhomályban. Kupolája, sötét falai, hatalmas oszlopcsarnokai mintha egy óriás kriptához tartoznának. Háta mögött kigyulnak a Hotel Minerva ablakai s a fölemelkedő hold betakarja lassan ezüst palástjával. S a ki belép a hatalmas ajtón, azt megigézi a világtörténet mélabuja, a hold besüt a kupola keskeny nyílásán s ezüst sávja fényes kört ír a márvány padlóra. Körül a félhomályban alig sejtíteni az oltárok fülkéit. Felettük az aranybetűs felírás: Unus ex septem. Egy sötét fülkéből virágillat árad.

Egy szempillantás alatt a világ történetét éli itt át a lélek. A hatalmas római kupola in és rómaiak fölé borul, kik lengő lepелben, koszorus fővel jönnek áldozni szoboristeneiknek. Hallga, sarujok nesze is hallik! — Aztán lehámlik a falakról a márvány, elporlanak az istenszobrok s a fülkében oltárok állanak. „Te Deum laudamus!“ A büszke márványház lepusztul, márványát, melyek királyi díszét megkímélték a barbárok, elhordják a Barberinik, a pápák, a Szent Péter templomhoz. A régi világ helyén támad egy új, Róma világalma helyét s pápaság világbirodalma.

S egyszerre megesap a virágillat újra. A sötétséghez hozzá szokott szemünk a sötét fülkében egy nagy bronz sarkophagót látunk, koszorus tömegében. Rajta az írás: Vittorio Emanuele, il padre della patria. Megint egy új világkorszak, eddig az utolsó: az egyházi állam helyébe lép a nemzeti állam.

Ime, ebben van Róma nagysága. Lehet London a legnagyobb metropolis, Páris a legélénkebb, Berlin és Szent Pétervár a két legnagyobb politikai súlypont a legnagyobb történelmi perspektívát Róma nyújtja. Itt van együtt a legtöbb korszak emléke, s emlékeik szakadatlan láncolatban húzódnak napjainkig. Egyiptom és Hellas virágkorára kitetlen pusztaság következett. Az ázsiai nagy birodalmak egyszerre megszűntek. De Rómában majd három ezredév óta lüktet az emberiség szívére és ez az egyetlen pont, a hol harmadfél ezredév óta nem szűnt meg a világ élete. Itt temette el az idő Hellas művészi remekét, itt pihennek a földben azok, kik valaha az egész ó világot meghódították. Itt vivta végesatáját az ókor a kereszténység szellemével, s itt ütötte ez föl székhelyét. Itt született a római jog, itt született a katolikus egyház. Az újkor művészete itt támadt fel a renaissanceban. Az újkor eltemette a másikat s a réginek sirján kisarjadt az új művészet. A Pantheon márványából építették a Pétertemplomot. Minerva csarnoka fölött emelkedik a Santa Mária temploma s a benne levő Michel Angelo féle Krisztus szoborban föléled a gladiator alakja, csakhogy arezán vadság helyett szelidség ömlik el. Az ősi Capitoliumon ma a nemzeti állam épületei állanak, de a renaissance remek lépcsője fölött változatlan pompájában emelkedik Marcus Aurelius ókori aranyozott bronz szobra.

Igy olvadnak itt össze a korok. Róma minden idők nagyjait magához szívta. Forumán egykor Caesar és Erutés lépkedett, majd Szent Pál járt itt, aki akkor még Prudens házában lakott. Megfordult

ez oszlopok alatt — és mikor később betemette őket a homok, fölöttük — Nagy Károly, aki csinálta, s Gibbon, aki írta a históriát; Milton; az angol, és Goethe, a német.

Róma valóban a világtörténet városa. Mindig páratlan volt a világon. Az ókorban jogi hatalomra, a középkorban szellemi felsőségre, ma már csak emlékeinek gazdagságára, multjának nagyságára az. Magyarországnak is vannak itt emlékei; Szent István egy templomot építtetett a magyar szerzetesek számára, melyet csak a mult század végén rontottak le, hogy helyébe új sekrestyét építsenek a Szent Péter templomhoz. Sok más emlék mellett van egy sark, mely egyszerű szavaiban világtörténelmi eszmét tolmácsol: „Vándor, ha látod, kogy az, ki a fagyos Dunánál született, most római sirban pihen: ne csodálkozzál: Róma mindnyájunknak édes anyja.“

Egy öreg páter szunnyad e kő alatt, a legislegrégibb keresztény templomnak, a San Stefano in Rotondának oltára előtt. Lászlai János a neve, s a Szent Péter-templom magyar gyóntatója volt († 1623.)

Más eleven emléke is van már Magyarországnak Rómában, a Fraknoi püspök alapította magyar történelmi intézet. S ennek a viszonynak élő és ható emléke az a könyv is, mely először tárgyalja magyar nyelven a legújabb kutatások alapján Róma ókori történetét. Még csak az ókorit, de az a munka, a Nagy Képes Világtörténet, melynek harmadik kötete e könyv, még sokszor, nagyon sokszor vissza fog térni Rómához, a világtörténet városához.

S ha a további kötetek is ily díszben jelennek meg, valóban jeles művel gyarapodik a magyar irodalom. Szébb világtörténet a külföldön sem igen jelent meg, mert ez a magyar illusztrációkra gazdagabb a külföldiekénél, s azok kivételére sem áll mögöttük, — ocsónak pedig mindnél olcsóbb, mert több képet szébb kiállítás és több szöveget ad kevesebb áron, mint Grotte vagy Oncken nagy hírű kiadásai. S nemesak sok kép van benne, szépek is azok. Különösen a színes melékletek a legújabb technika segítségével készültek s hasonló kivitelűek magyar munkában még nem jelentek meg. A szerkesztő nagy gondot válogatta össze őket, s nagy gondja mellett a kiadók — a Franklin Társulat és a Révai Testvérek — áldozatkészsége sem maradt el, hogy a nagy ezétra egyesült két intézet, a nagy tekintélyéhez híven a lehető legjobbal lépjen a közönség elé.

A most megjelent III. kötet szövegét dr. Geréb József írta. Pontos és megbízható könyv, vonzó előadásban. Különböző Geréb nevelés sem most találkozik először a keményebb könyvek olvasója. S a szerző eddigi munkásságát e művel tetőzi be. Csak ismételnék, amit már az I. és II. kötetből mondtunk, de az bizonyára fölösleges, hiszen mindenki olvassa e szép munkát, s a mostani kötetet sem dicsérhetjük meg jobban, mint ha azt mondjuk, hogy méltó párja az eddigieknek.

Anyósok Könyve. Síriska Andor, kinok nevével „A babonáról“ szóló népkönyve és a Magyar Közmondások Könyve“ ez nagy munkája után már sokan ismerik, legközelebb új és gonoszított kiadásban adja ki az 1888-ban első kiadásban megjelent s rövid pár hónap alatt elkapkodott s azóta folyton keresett: „Anyósok Könyve“ ez humoros és szatirikus művét 12—14 ivnyi (192—224 oldal) terjedelemben, igen díszes kiállításban, kerek ó ezer példányban. Tekintve a sok boldogtalan vő helyzetét, valószínű, hogy ezek anyósok megtréfálására és bosszantására meg fogják rendelni ezt a munkát, melyre tíz év óta folyton érkeznek a megrendelések s melyben számos beszélykén és versen kívül sok-sok jó és rossz anyós-viccz le z képekkel illusztrálva megörökítve. Egy fizető példány ára két lármás korona, bekötött díszpéldány pedig négy korona mely, csekély összeg szerző-kiadó novaco Bogdása (Baranya-m.) községbe (posta helyben) küldendő. Gyűjtők minden hatodik példányt ingyen kapják. A könyv 1900 április elején Pécsen fog megjelenni s onnantól bérmentesen szétküldeni. E munkában hirdetések is lesznek mellekve, melyre vonatkozólag szintén Síriska ad bővebb fölvilágosítást. Szerző e könyvet szívesen ajánlja az irodalom e német pártolók figyelmébe Czim: Síriska Andor, Bogdása.

A „Szőlészeti és Borászati Lap“ befutotta már a 20-dik évfolyamát is, mely idő alatt a magyar szőlőbirtokos nélkülözhetetlen, kedvelt barátja és tanácsadója lett. Válogatott cikkeiben mindig az időszerű dolgokat tárgyalja és az összes szőlő- és pincze-munkákban gyakorlati tanácsot ad. Az egész évfolyam bekötve állandó értékű szakmunkát képez. A „Szőlészeti és Borászati Lap“ hetenként egyszer jelenik meg és pedig esztendőnkön. Előfizetési ára egész évre nyolcz korona. — Ki e hasznos és kitűnően szerkesztett lapot még nem ismeri, kérjen levelező-lapon mutatványszámot hogy meggyőződhessék annak a szőlőművelés körében való hasznos és ezélszerű voltáról.

KIADÓI-NYOMDA (Jungfele házbán több szedő és két tanoncz azonnal helyet kaphat.

Felelős szerkesztő és laptutajdonos:
Dr. KISS KÁROLY.

Kiadói-Nyomda, Szegyakov M. Nagy-Kikindán.

Hirdetések.

Bélyegdíj minden iktatásnál 60 fl. Nyilttér: közlemény minden sora 60 fl.

Hirdetési díjak: Egész oldal 40 kor. Kisebb hirdetések ezen egységár arányában számítatnak.

Hirdetések fölvetetnek: a fővárosi és külföldi nagyobb hirdetési irodákban, Nagy-Kikindán a kiadó hivatalban.

11493 sz. 1899 tkv.

Vissz árverési hirdetménykivonat.

A kanizsai kir. jbirásbíróság mint tkvi hatóság közhíré teszi hogy Dr. Schwarcz József nkikindai lakos ügyvéd mint vb. Vilovszki Vasza esöd tömeggondnok a jelzálogos hitelezőkkel szemben végrehajtási árverés joghatályával bírói önkéntes árverési ügyében a k relem következtében a vissz árverés a területén levő a tsztmiklós 793 sztykvbén foglalt a 4/6 Od rész en Vilovszki Vászáné 1/6 Od részben Militár György és Militár Mladen 1/6 od részben Vilovszki Arsz n és Mitanko tulajdonát képező A I. (2156—2158) 2592, 3184, 3944 hrsz, szántó földeléből a Vilovszki Vászánét illető 4/6-od rész 843 frt 32 kr. ezennel megálapított kikiltási árban elrendeltetik a kesedelmes árverési vevők Wagner Janos és neje Röhrich Éva tsztmiklós lakosok kárára és veszélyére.

Az árverés megtartására határidőül 1900 évi február hó 22-ik naajának d. e. 10 óraja Tszt-Miklós községhez kitzetetik azzal hogy az árverés a a bocsátott ingatlan a kikiltási áron alul is e fog adatni.

Árverezni sz ndeközök tartoznak a kikiltási ár 10% át vagyis 84 frt 34 krít készpénzben vagy ovadekképesnek nyilvánítotott értékpapírban a kiküldött kez-hez letenni vagy neki a bíróságnál kikültött elismervényt átszolg ltatni.

T.-Kanizsán, a kir. jbiróság mint tkvi hatóságnál 1899 évi deczember hó 29 én.

Juhász,
kir. aljbiró.

14 I - 1

